

AstraZeneca-vaccin ook geschikt voor wie zwanger is

VACCINATIE Net als de vaccins van Pfizer en Moderna is dat van AstraZeneca werkzaam bij zwangere vrouwen.

Na een advies van de Hoge Gezondheidsraad heeft de taskgroep vaccinaties bekendgemaakt dat het vaccin van AstraZeneca gebruikt kan worden voor zwangere vrouwen en een reeks mensen met onderliggende aandoeningen. 'Het vaccin is, net als dat van Pfizer en Moderna, werkzaam bij volwassenen tot 55 jaar, ook als ze bepaalde onderliggende aandoeningen hebben', luidt het in een persmededeling.

De Hoge Gezondheidsraad onderzoekt of AstraZeneca ook aan 55-plussers gegeven kan worden

Sommige mensen met sterk verlaagde immuniteit krijgen wel beter een zogenoemd mRNA-vaccin, met name dat van Pfizer/BioNTech of Moderna. 'Die vaccins stimuleren sterker het immuunsysteem en zijn daardoor voor hen doeltreffender', klinkt het. Het gaat bijvoorbeeld om personen met leukemie, borst-, darm- of longkanker, mensen met een actieve hiv-infectie, of om wie wacht op een transplantatie.

'De taskforce is volop bezig met de uitrol van de vaccinatie van deze risicopatiënten, samen met de ziekenhuizen. De bedoeling is om deze kwetsbare groepen zo snel mogelijk een optimale bescherming te bieden tegen ernstige covid-19 en ziekenhuisopname', zegt professor Dirk Ramaekers, die de taskforce voorziet.

Schotse campagne

De Hoge Gezondheidsraad bekijkt momenteel of de leeftijdsgrenzen van het AstraZeneca-vaccin op 55 jaar moet blijven dan wel verhoogd kan worden. Minister van Volksgezondheid Frank Vandenbroucke (SP.A) wil daarover een grondige discussie met zijn collega's in de deelstaten en de taskforce. Dat zou de vaccinaties een boost kunnen geven. Uit de Schotse vaccinatiecampagne blijkt dat het vaccin de ziekenhuisopnames wegens covid-19 fors doet dalen, ook bij 65-plussers. Vandenbroucke laat ook na gaan of de tijd tussen de eerste en de tweede dosis van het Pfizer-vaccin kan worden opgerekt, zodat met de huidige stock sneller meer mensen een eerste prik kunnen krijgen. (edm, lob)

Marieke Lucas Rijneveld. © Jeroen Jumelet/belga

Amanda Gorman. © Kelia Anne/ap

Marieke Lucas Rijneveld geeft vertaalopdracht terug

LITERATUUR Marieke Lucas Rijneveld zal de poëzie van Amanda Gorman toch niet vertalen. Rijneveld geeft de opdracht terug na kritiek op de keuze voor haar als witte vertaler.

'Prachtig nieuws!', liet International Booker Prizewinnaar Marieke Lucas Rijneveld dinsdag weten op haar Facebook- en Instagram-account, 'ik ben zeer vereerd om het inauguratiegedicht "The hill we climb" van Amanda Gorman en haar eerste dichtbundel te mogen vertalen.'

Op de keuze van uitgeverij Meulenhoff voor Rijneveld als vertaler kwam meteen kritiek was Rijneveld niet te wit om Gorman te vertalen? Zou een spokenworddichter van kleur geen betere keuze zijn? Rijneveld verdedigde zich: 'Het is de keuze van Amanda Gorman', schreef ze op sociale media. 'Denk dat zij zelf mag bepalen wie ze kiest om haar werk te vertalen.' Meulenhoff kwam met een toelichting: 'Amanda Gorman en haar team stelden van meet af aan zeer duidelijke eisen aan alle buitenlandse vertalers van haar poëzie', luidde het. 'Het moest iemand zijn met een heel persoonlijke verwantschap met het werk van Gorman, ook qua stijl en toon.'

Gorman en Rijneveld kregen al heel vroeg internationale erkenning, luidde de argumentatie, en zijn niet bang om zich uit te spreken. 'Rijneveld maakt zaken als gendergelijkheid en mentale weerbaarheid bespreekbaar en we herkennen in haar de passie en strijd voor een inclusieve samenleving.'

De aankondiging dat de vertaling zal worden nagelezen door *sensitivity readers* met verschillende achtergronden, lokte weer reactie uit op sociale media, dit keer van critici die er censuur in zagen.

Het stof ging niet liggen. 'Harvard-alumna Gorman, opgevoed door een alleenstaande moeder en wegens spraakproblemen gelabeld als "special needs"-kind, omschrijft zichzelf als "skinny black girl".' En haar werk en leven zijn gekleurd door haar ervaringen en identiteit als zwarte vrouw. Is het dan – op z'n zachtst gezegd – niet een gemiste kans om Marieke Lucas Rijneveld in te huren voor deze job?', schreef activiste en journaliste Janice Deul gisteren in een column in de *Volkskrant*. 'Rijneveld is wit, non-binair en heeft geen ervaring op dit gebied.'

Rijneveld besloot de opdracht terug te geven. 'Ik ben geschrokken van de ophef', schreef ze, 'en ik heb begrip voor de mensen die zich gekwetst voelen door de keuze van Meulenhoff om mij te vragen.'

Witte suprematie

'Een heel verdrietige zaak', vindt schrijfster en kunstenaar Neske Beks. 'Gorman heeft op 21 januari iets gedaan wat enorm veel mensen heeft aangesproken. Dat kun je je niet zomaar toe-eigenen. Dat ligt niet aan Marieke Lucas Rijneveld.'

Wat er misgaat, is dat de uitgeverij tientallen zwarte, jonge, vrouwelijke spokenwordperformers passeert. Dat is een grote blinde vlek én ingebakken witte suprematie. Zwarte jonge vrouwelijke spokenwordperformers die dit kunnen, ze bestaan! Waarom hen dan niet de kans geven?'

'Iedereen gaat voorbij aan de vraag wie er de beste vertaler zou zijn. Literair vertalen is een metier op zich'

Gaea Schoeters
Schrijfster en vertaalster

De Antwerpse stadsdichter Seckou Oulougouem deelt die mening: 'Het is jammer dat Marieke Lucas Rijneveld hierin is gesukeld. De reacties zijn niet tegen haar gericht, maar tegen het systeem. Meulenhoff snapt het punt niet: dit is een ongelooflijk symbolisch moment. Als je dat wit schildert, kaap je dat verhaal en sla je de plank helemaal mis. Er zit zoveel pijn en hoop in dat gedicht. Als je die problematiek niet zelf doorvoelt hebt, bestaat het risico dat je dat in de vertaling te mooi en te

proper maakt. Er zijn zoveel mensen voor wie het een mijlpaal zou zijn om dit te mogen vertalen. Mij komt het niet toe, ik ben een man.'

Schrijfster en vertaalster Gaea Schoeters begrijpt de heftigheid van de reacties: 'Het is poëzie met grote symbolische waarde, een reactie van zwart Amerika op het Trump-regime. Maar wat mij het meest verbaast, is dat iedereen voorbijgaat aan de vraag wie er de beste vertaler voor zou zijn. Literair vertalen is een metier op zich. Ik vind het vaak tricky als dichters andere dichters gaan vertalen. Wie heeft de juiste taalgevoeligheid, de juiste bekendheid met het genre en de culturele context? Wie beheerst het beste de talnuances van het Engels? Dat je kiest voor iemand die de culturele referenties beter aanvoelt vanuit zijn eigen bagage is zeker een argument, maar ik ben een beetje bang voor een een-op-eenbenadering, waarbij alleen nog vrouwen vrouwelijke auteurs, witte mensen alleen witte en zwarte mensen alleen zwarte schrijvers mogen vertalen.'

Rijneveld was niet bereikbaar voor commentaar. Maaiké Le Noble, uitgever van Meulenhoff, beperkt zich voorlopig tot een verklaring: 'We willen hiervan leren door in gesprek te gaan en gaan met de nieuwe inzichten een ander pad bewandelen. We gaan op zoek naar een team om mee samen te werken om Amanda's woorden en boodschap van hoop en inspiratie zo goed mogelijk en in haar geest in vertaling te brengen.'

Veerle Vanden Bosch